

Stockholms kommun
registrator.utbildning@stockholm.se

Rektorn vid Östermalmsskolan
jan.buchar@stockholm.se

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn av Östermalmsskolan
i Stockholms kommun

Tillsyn i Östermalmsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Östermalmsskolan besöktes av Skolinspektionen den 19 februari 2013.

Fakta om skolan

Östermalmsskolan ligger i stadsdelen Östermalm i Stockholms kommun. Verksamheten omfattar förskola, förskoleklass, grundskola årskurs 1-6 samt fritidshem. Vid tillsynstillfället har skolan 501 elever. Av dessa går 74 i förskoleklass och 270 elever deltar i fritidshemmets pedagogiska verksamhet. Skolans fritidshem har verksamhet för elever upp till årskurs 3, därefter erbjuds eleverna öppen fritidsverksamhet i den privata fritidsklubben Banérporten i närheten av skolan.

Östermalmsskolans ledningsgrupp består av en rektor och två biträdande rektorer. Nuvarande rektor tillträdde sin tjänst i januari 2013. En av de biträdande rektorerna började sin tjänst i oktober 2012 och den andra har varit biträdande rektor på skolan sedan 2006.

Kunskapsresultat

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i årskurs 3 år 2012 nådde 88 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i matematik och svenska. Det är högre andel än för riket där motsvarande siffra var 72 procent för båda proven. År 2011 nådde mellan 96 och 100 procent kravnivån i samtliga delprov i matematik, motsvarande siffror för riket var mellan 82 och 93. I svenska nådde mellan 97 och 100 procent kravnivån för samtliga delprov, motsvarande siffror för riket var mellan 88 och 95 procent. Resultaten i de nationella ämnesproven i svenska och matematik i årskurs 3 år 2010 låg på ungefär samma nivå som föregående år. Av skolans egna sammanställningar av resultaten för årskurs 3 år 2012 framgår att mellan 92 och 100 procent nådde kunskapskraven i alla ämnen. Av skolans egen statistik för årskurs 3 från januari 2013 framgår att 90 procent av eleverna beräknas nå kunskapskraven i svenska i slutet av årskurs 3. I NO beräknas 99 procent nå kraven och i SO 100 procent. I övriga ämnen beräknas mellan 91 och 100 procent nå kunskapskraven.

För årskurs 6 visar Skolverkets statistik för år 2012 att nästintill alla elever nådde kravnivån på samtliga delprov i matematik, svenska och engelska. Motsvarande siffror för riket var mellan 79 och 87 procent.

Skolan har gjort egna sammanställningar av betygen i årskurs 6 för höstterminen 2012. I alla ämnen förutom matematik, har samtliga elever nått kunskapskraven. I skolans analys av resultaten framgår att måluppfyllelsen behöver förbättras i bild, matematik och engelska.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Östermalmsskolan visar att eleverna når goda kunskapsresultat och att resultaten på de nationella ämnesproven för årskurs 3 och 6 ligger över genomsnittet för riket. Dock har en nedgång i provresultaten för årskurs 3 år 2012 skett jämfört med tidigare år. Rektorn har nyligen tillträtt sin tjänst, men har trots sin korta tid på skolan en bra kännedom om resultaten och verksamheten. I skolans egen analys av måluppfyllelsen framgår bland annat att skolan behöver förbättra resultaten främst i bild, matematik och musik. Insatser har planerats för att stärka undervisningen i dessa ämnen. Vad gäller verksamheten i fritidshemmet bedömer Skolinspektionen att den stimulerar elevernas utveckling och lärande.

Av utredningen framkommer dock att det finns brister vad gäller trygghet och studiero samt i arbetet för att förhindra kränkningar. I enkäter som Skolinspektionen har genomfört med elever i årskurs 5 framkommer att resultaten för Östermalmsskolan är sämre än genomsnittet för samtliga skolenheter som deltog i enkätundersökningen vad gäller skolans arbete med att tillförsäkra eleverna trygghet, studiero och förhindra kränkande behandling. Även enkäteresultaten för vårdnadshavare och pedagogisk personal visar att åtgärder krävs inom dessa områden. Rektorn har identifierat dessa brister och påbörjat ett arbete för att förbättra elevernas skolmiljö. Bland annat har han som ett led i det förebyggande värdegrundsarbete initierat särskilda föreläsningar för personalen och han har också tagit över ledningen av skolans anti-mobbningsteam för att kontinuerligt kunna närvara och delta i dess arbete och utveckling. I det förebyggande arbetet för att skapa en trygg och god skolmiljö är det även viktigt att involvera eleverna. Ett sätt att göra dem delaktiga är att utarbeta skolans ordningsregler under medverkan av eleverna. Det har inte gjorts på Östermalmsskolan. Planen mot kränkande behandling är också ett viktigt verktyg i värdegrundsarbetet och varje verksamhets olika förutsättningar måste framgå tydligt i denna.

Av de åtgärdsprogram som har granskats i tillsynen framkommer att de varierar i kvalitet. Skolan måste se till att programmen anger vilka konkreta åtgärder som ska vidtas för att tillgodose elevens behov samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Rektorn och den övriga skolledningen har påbörjat ett aktivt kvalitetsarbete i vilket de har valt att bland annat fokusera på kommunikation mellan skola och hem och samverkan hos personalen. Skolledningen har en vision om hur utbildningen ska utvecklas och har klara strategier för hur de ska arbeta med detta.

Mot bakgrund av detta fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 12 juni 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Vidta konkreta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Utarbeta ordningsregler under medverkan av eleverna.
- Se till att det i skolans plan mot kränkande behandling tydligt framgår varje enskild verksamhet och hur åtgärder och redogörelser anpassas utifrån varje verksamhets specifika behov och förutsättningar.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. I skollagen framgår också att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet bör bedrivas så att den återspeglar förhållandena i varje enskild verksamhet.

I de enkäter som Skolinspektionen har genomfört på Östermalmsskolan med elever i årskurs 5 framgår att resultaten för områdena med frågor kring trygghet, studiero och kränkningar är sämre på skolan än genomsnittet för samtliga skolenheter som deltog i enkätundersökningen. I enkäterna har 10 procent av eleverna svarat "Stämmer ganska bra" på påståendet "I min skola finns det elever som jag är rädd för". På påståendet "I min skola finns det vuxna som jag är rädd för" har 21 procent av eleverna svarat "Stämmer ganska bra". Enkätresultaten för vårdnadshavare ligger också under genomsnittet vad gäller elevernas trygghet och studiero. För pedagogisk personal ligger resultatet i enkäten under det genomsnittliga värdet vad gäller frågor som rör grundläggande värden på skolan. I intervjun bekräftar skolledningen att det har funnits och fortfarande finns brister i arbetet med trygghet och studiero och i att förebygga och förhindra kränkningar. Detta fastställdes som ett av förbättringsområden även av den tidigare skolledningen i kvalitetsredovisningen från 2012. Den nuvarande skolledningen uppger att värdegrundsarbetet är ett prioriterat utvecklingsområde för skolan. Rektorn har sedan han tillträdde tagit över ledningen för skolans anti-mobbingsgrupp, benämnd Ventilen, för att kontinuerligt kunna närvara och delta i dess arbete och utveckling. Rektorn har också påbörjat ett aktivt värdegrundsarbete på skolan, bland annat med särskilda föreläsningar för personalen vid terminens början, samt vidtagit ytterligare åtgärder för att skapa en tryggare miljö. Han uppger dock att ytterligare insatser behövs för att skapa en stabil och bra lärandemiljö för eleverna.

Skolinspektionen har tagit del av Östermalmsskolans plan mot kränkande behandling som gäller från den 22 augusti 2012 till den 22 augusti 2013 för verksamheten i förskola, grundskola och fritidshem. I planen framgår att kartläggningar gjorts för att identifiera vilka åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. I planen finns dock inte fritidshemmets specifika förutsättningar och behov beskrivna och därmed inte vilka åtgärder som ska vidtas utifrån detta.

Vidare ska det enligt skollagen finnas ordningsregler för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Det är rektorn som ska besluta om ordningsregler.

På Östermalmsskolan finns ordningsregler som har tagits fram av skolans personal, reglerna har därefter presenterats för eleverna. Arbetet med att utforma ordningsreglerna ska ske under medverkan av eleverna, vilket inte varit fallet på Östermalmsskolan. Mot bakgrund av det som framkommit om den bristfälliga tryggheten är det viktigt att skolan gör eleverna delaktiga i arbetet med

framtagandet av reglerna, så att de känner att det är ett gemensamt ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 5 § och 6 kap. 7, 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Utarbeta åtgärdsprogrammen så att de anger vilka konkreta åtgärder som ska vidtas för att tillgodose elevens behov samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn, eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till, istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Åtgärdsprogram och beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram på Östermalmsskolan som utarbetats under vårterminen 2013 och kan konstatera att de varierar i kvalitet. I programmen beskrivs bland annat elevens behov och de mål som eleven förväntas uppnå. I en del av åtgärdsprogrammen beskrivs dock inte vilka konkreta åtgärder som ska vidtas för att tillgodose elevens behov. Åtgärderna är ofta av generell karaktär och inte alltid utvärderingsbara, som till exempel "fortsätt lästräna hemma" eller "vara mer noggrann i sitt skolarbete". Av åtgärdsprogrammen framgår det inte heller hur uppföljning och utvärdering ska göras, utan endast när. Likaså saknas information om att vårdnadshavarna har rätt att överklaga åtgärdsprogrammet.

Utredningen visar att det finns brister i åtgärdsprogrammen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Ellionor Triay Strömvall
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).